

จัดการดินและน้ำ-ผาภัยแล้ง

ปลูกถั่วเหลือง ปอเทือง พืชอายุสั้นใช้น้ำน้อย ทำให้ดินดี ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ วิถีมั่นคง

น้ำ เป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์ สัตว์ หรือพืช การใช้น้ำต้องรู้คุณค่า การปลูกพืชอายุสั้นใช้น้ำน้อยในฤดูแล้ง ช่วงวิกฤตที่มีปริมาณน้ำน้อย จึงเป็นทางเลือกเพื่อให้ได้ผลผลิตเป็นอาหารหรือขายเป็นรายได้

วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดศรีสะเกษ ได้สนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกปลูกถั่วเหลือง ปอเทือง ถั่วพราง หรือถั่วเขียว ให้เป็นพืชหมุนเวียนสลับกับการทำนา เพื่อปรับโครงสร้างให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ลดต้นทุนการผลิต และรับซื้อผลผลิตจากสมาชิก เพื่อให้มีรายได้สู่วิถีมั่นคง

คุณประธาน พลโลหะ เกษตรอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดศรีสะเกษ เล่าให้ฟังว่า ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอบ้านหมี่ทำอาชีพเกษตรกรรม เพื่อยกระดับรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้มีความมั่นคง จึงได้ส่งเสริมให้ทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำไร่นาสวนผสม ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นวิสาหกิจชุมชน เพื่อร่วมคิดร่วมทำกิจกรรม มีอำนาจต่อรองในด้านการผลิตและจำหน่าย ส่งเสริมการผลิตในระบบเกษตรที่ดีเหมาะสม GAP (Good Agricultural Practice) เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด สนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรอินทรีย์คือทำการเกษตรด้วยหลักธรรมชาติบนพื้นที่การเกษตรที่ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีทางดิน น้ำ และทางอากาศ เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของดิน มีความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนสู่สมดุลธรรมชาติ

ส่งเสริมให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนปลูกพืชอายุสั้นที่ใช้น้ำน้อย ให้เป็นพืชหมุนเวียนกับการทำนา ด้วยการปลูกถั่วเหลือง ถั่วเขียว หรือปอเทือง เป็นการช่วยเพิ่มธาตุอาหารในดิน ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ลดต้นทุนการผลิต และได้นำผลผลิตส่วนหนึ่งมาเป็นอาหารและขายเป็นรายได้เพื่อการยังชีพแบบพอเพียงมั่นคง

ลุงไพฑูรย์ ผางคำ ประธานวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม อำเภอบ้านหมี่ เล่าให้ฟังว่า หลังการเก็บเกี่ยวข้าวแล้วได้สนับสนุนให้สมาชิกใช้ประโยชน์จากผืนนาด้วยการปลูกพืชอายุสั้นใช้น้ำน้อย เช่น ปลูกถั่วเหลือง ปอเทือง ถั่วพราง หรือถั่วเขียว เป็นการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อตัดวงจรศัตรูพืชในดิน เมื่อไถกลบต้น เปลือก หรือเศษซากจะถูกย่อยสลายได้ธาตุอาหารเพื่อปรับโครงสร้างดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ ช่วยลดต้นทุนการใช้จ่ายในการผลิตและเพิ่มผลผลิตในฤดูถัดไป ได้เก็บผลผลิตไปบริโภคและนำผลผลิตมาขายให้กับวิสาหกิจชุมชนเพื่อเป็นรายได้ต่อการดำรงชีพแบบพอเพียงมั่นคง

คุณประเสริฐ รัชย์ หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรจังหวัด

ศรีสะเกษ เล่าให้ฟังว่า การใช้ปัจจัยการผลิตอย่างเป็นระบบภายใต้มาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ใช้ต้นทุนการผลิตต่ำ แต่ให้ผลผลิตสูง อุดมด้วยคุณค่าทางโภชนาการและปลอดภัย เป็นเกษตรอินทรีย์ที่เน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง จึงส่งเสริมให้สมาชิกวิสาหกิจชุมชนปลูกถั่วเหลืองหรือปอเทือง พืชอายุสั้นใช้น้ำปริมาณน้อย เป็นการปลูกพืชที่อาศัยความชุ่มชื้นในดินหรือน้ำค้างบ้างก็พอเพียงที่ช่วยให้เจริญเติบโตได้ดี มีผลผลิตให้เก็บเกี่ยวขายเป็นรายได้ เมื่อไถกลบต้นถั่วเหลืองหรือปอเทืองก็จะถูกย่อยสลายเพิ่มธาตุอาหารทำให้ดินอุดมสมบูรณ์ ลดการใช้ปุ๋ยในการผลิตครั้งต่อไป เมื่อทำต่อเนื่อง 3 ปี จะทำให้การใช้ปุ๋ยทำนาลดลง 50-80 เปอร์เซ็นต์ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนจึงเลือกปฏิบัติเพื่อพัฒนาการผลิตเกษตรและยกระดับรายได้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่มั่นคง

ป้าสุจินต์ ปิยายสุข สมาชิกวิสาหกิจชุมชน เล่าให้ฟังว่า มีพื้นที่ 20 ไร่ ปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ในฤดูฝนปีละครั้ง ใช้วิธีการทำนาหยอด ปลูกแบบอินทรีย์ที่ไม่ใช้ปุ๋ยและสารเคมี แต่เลือกใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยหมักตามแนวทางสนับสนุนของวิสาหกิจชุมชน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ปีนี้ได้ผลผลิตข้าวเปลือกเฉลี่ย 9 ตัน พอกินพอขายเป็นรายได้ เมื่อเกี่ยวข้าวแล้วได้ปลูกถั่วเหลือง ปอเทือง ถั่วพราง และถั่วเขียว พืชอายุสั้นใช้น้ำน้อย หมุนเวียนกับการทำนา ปลูกโดยอาศัยความชื้นในดินก็ช่วยให้เจริญเติบโต หรือใช้น้ำจากคลองอีสานสีเขียวแหล่งน้ำที่ใช้ร่วมกันในชุมชน เมื่อดินแปลงปลูกแห้งหรือเริ่มขาดน้ำ ได้ให้น้ำแต่พอชุ่ม จะช่วยให้ต้นพืชเจริญเติบโตสมบูรณ์ติดดอกออกผล ได้ปลูกปอเทือง 1 ไร่ ถั่วเขียว 2 ไร่ ถั่วพราง 5 ไร่ และปลูกถั่วเหลือง 5 ไร่ เป็นการปลูกแบบอินทรีย์ที่ใช้ปุ๋ยหมักและสารสมุนไพรเป็นปัจจัยการผลิต โดยได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปลูกและปุ๋ยหมักจากวิสาหกิจชุมชน

การปลูก ได้ใช้วิธีการหว่านเมล็ดพันธุ์ให้กระจายทั่วแปลง วิธีที่ 2 การปลูกถั่วเหลืองได้ใช้วิธีหยอดเมล็ดปลูกในแปลง ด้วยการนำเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองใส่ในเครื่องไปหยอดปลูกจะได้ระยะห่างระหว่างต้น 4-6 เซนติเมตร มีระยะห่างระหว่างแถว 30 เซนติเมตร เพื่อสะดวกในการพรวนดิน คายหญ้า หว่านปุ๋ย หรือให้น้ำ หลังการปลูก ได้ใส่ปุ๋ยหมัก 1 ครั้ง หว่านให้กระจายทั่วแปลง ให้น้ำแต่พอชุ่ม และได้ฉีดพ่นสารสมุนไพรบำรุงต้นและเพื่อป้องกันศัตรูพืช ผลผลิตส่วนหนึ่งนำมากินและอีกส่วนนำออกขาย สำหรับผลผลิตถั่วเหลืองนำส่งขายให้กับวิสาหกิจชุมชน 18 บาท ต่อกิโลกรัม ผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกปอเทือง ถั่วเขียว ถั่วพราง และถั่วเหลือง คือเมื่อไถกลบต้น เปลือกหรือเศษซากจะถูกย่อยสลายเป็นธาตุอาหารช่วยปรับปรุงให้ดินดีมีคุณภาพ ลดต้นทุนการใช้ปุ๋ยและเพิ่มผลผลิตพืชในฤดูถัดไป เป็นทางเลือกที่ทำให้มีรายได้เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการผลิตทางการเกษตรและดำรงชีพได้แบบพอเพียง

ขอขอบคุณ คุณทวี มาสขาว เกษตรจังหวัดศรีสะเกษ ที่แนะนำให้ได้นำเรื่อง ปลูกถั่วเหลือง ปอเทือง พืชอายุสั้นใช้น้ำน้อย...ทำให้ดินดี ลดต้นทุน เพิ่มรายได้ วิธีนี้มั่นคง มาเผยแพร่ผ่านนิตยสารเทคโนโลยีชาวบ้าน เป็นวิธีปลูกพืชอายุสั้นหมุนเวียนเพื่อได้ผลผลิตบริโภคและขาย เมื่อไถกลบต้นพืชจะเพิ่มธาตุอาหาร

และปรับปรุงดินให้อุดมสมบูรณ์ เป็นการยกระดับรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสู่ความมั่นคง

สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ ลุงไพฑูรย์ ผางคำ ประธานวิสาหกิจชุมชนฯ บ้านนาทุ่ง ตำบลฝักไหม

อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โทร. (081) 579-3108 หรือที่สำนักงานเกษตรอำเภอห้วยทับทัน

โทร. (045) 699-061 หรือ ว่าที่ร้อยตรี วิพาพัฒน์ โลเกตุ สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ

โทร. (045) 616-830